การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป ในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

GOOD GOVERNANCE MANAGEMENT OF ADMINISTRATORS IN THE COLLEGE OF DRAMATIC ARTS IN THE NORTHERN REGION UNDER THE BUNDITPATANASILPA INSTITUTE OF FINE ARTS, MINISTRY OF CULTURE

[1]ปาณิสรา จันทะมา, [2]สังวาร วังแจ่ม, [3]ทัศนีย์ บุญมาภิ และ [4]สุรศักดิ์ สุทธสิริ

[1]Panisara Janthama, [2]Sangwan Wangcham, [3]Tasnee Boonmaphi and [4] Surasak Suttasiri

[1]มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

[1]North-Chiang Mai University, Thailand

[1]panisara.janthama@gmail.com, [2]sungw_edq@yahoo.co.th, [3] tasnee99@gmail.com, [4] surasak@northcm.ac.th

Received : January 25, 2024; **Revised** : March 21, 2024; **Accepted** :April 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 97 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรมและด้านหลักคุณธรรม

---

[1] นักศึกษา, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

[2] อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

[3] อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

[4] อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

ตามลำดับ แนวทางพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรมีการจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากรที่เน้นการพัฒนาอย่างทั่วถึง ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรวางแผนการปฏิบัติงาน ใช้ระบบติดตามผล ให้ข้อมูลที่ชัดเจนและสื่อสารอย่างเปิดเผย ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรสร้างทีมที่มีการผสมผสานของบุคลากรที่มีความหลากหลายในด้านวัย และทักษะที่แตกต่างกัน และด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรวิเคราะห์ความคุ้มทุนของโครงการ โดยใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงและเรียนรู้ต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, ธรรมาภิบาล, การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

Abstract

The purpose of this research was to study good governance management and to study guidelines for the development of good governance management of school administrators at the College of Dramatic Arts in the Northern Region under the Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts, Ministry of Culture. The sample groups used in the research were 97 administrators and teachers, and 5 experts in the interview. The tools were questionnaires and interviews, data analysis used statistic of arithmetic averages, standard deviations, and content analysis.The results showed that the overall good governance management of school administrators was at a high level. On a side-by-side basis, the average was at a high level in all aspects, the average was sorted in descending order, which was the principle of cost-effectiveness, followed by the principle of transparency, the principle of participation, the principle of responsibility, the principle of the rule of law, and the principle of morality, respectively. Guidelines for the development of management in accordance with the good governance of school administrators in terms of the rule of law was that administrators should develop a personnel development plan that emphasizes thorough development. In terms of morality, administrators should listen to the opinions of employees with fairness. In terms of transparency, administrators should plan their operations, implement a monitoring system, provide clear information, and communicate openly. In terms of participation principles, administrators should create an atmosphere that promotes collaboration and provides opportunities for everyone to participate in decisions. In terms of responsibility, administrators should create a team with a mix of personnel that is diverse in different ages and skills, and in terms of cost-effectiveness, administrators

should analyze the cost-effectiveness of projects using existing technologies to analyze information to improve and learn.

Keywords : school management, good governance, good governance-based management

บทนำ

โลกในปัจจุบันได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงของโลกก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ได้ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การเมือง และการศึกษาของทุกประเทศ ในการพัฒนาของประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาเป็นลำดับแรก (ฐิตินันท์ ดาวศรี, และคณะ 2564) ในการจัดการศึกษานั้น มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข การที่จะให้ผู้เรียนเป็นคนดีนั้น จะต้องดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งรัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารราชการและกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ต่อมาได้ตราพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เรียกว่า หลักธรรมาภิบาล (good governance) เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา และบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (กัญภร เอียมพญา, 2556, อ้างถึงใน สุกานดา สไลมาน, 2560)

วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่และวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย เป็นวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ ที่อยู่ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ต้องดำเนินการตามภารกิจของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามแผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ.2565–2569 (ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567) ที่กล่าวมาข้างต้น จากการวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) สภาพแวดล้อมในปัจจุบันทั้งภายในและภายนอก พบว่า การดำเนินการตามภารกิจยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาองค์กรให้เป็นสถาบันต้นแบบด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ ช่างศิลป์ และทัศนศิลป์ ให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ยังมีจุดอ่อน (Weaknesses) ในด้านหลักนิติธรรม คือ การบริหารงานและการใช้อำนาจหน้าที่ไม่เป็นไปตามโครงสร้างองค์กร ด้านหลักการมีส่วนร่วม ยังขาดระบบกลไกในการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ด้านหลักความรับผิดชอบ คือ บุคลากรยังขาดการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีสำหรับการสื่อสารการบริการและการปฏิบัติงาน และด้านหลักความคุ้มค่า การมีนโยบายที่ให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งเปิดหลักสูตรปริญญาตรีส่งผลกระทบต่อจำนวนนักศึกษา และความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกัน อุปสรรค (Threats) ด้านหลักคุณธรรม อัตรากำลังบุคลากรสายสนับสนุนไม่เพียงพอ ทำให้การมอบหมายงานเกินกรอบภาระงานที่กำหนดตามตำแหน่งงาน และด้านหลักความโปร่งใส คือ ระบบเทคโนโลยีปัจจุบันส่งผลต่อการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาในงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ฯ (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2567)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อให้ได้ฐานข้อมูล อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้บริหารและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครู วิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่และวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 123 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครู วิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 97 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, : อ้างถึงในขันแก้ว พรมคำ , 2564)

ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 4 คน จากวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ดังนี้ มะลิพร แดงตะขบ (2558) อนัญพร พูลนิติพร (2558) จุฑามาส นาคปฐม (2559) สุกานดา สุไลมาน (2560) สิชล เพิ่มพูน (2560) สิรินญา ศิริประโคน (2561) นรมน ขันตี (2561) นิตยา คงเกษม (2562) ศุภณัฐ กุมภาว์ (2563) พงษ์พิพัฒน์ นารินรักษ์ (2563) ขันแก้ว พรมคำ (2564) เป็นกรอบแนวคิดที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยหลัก 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้าน

หลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม มี 6 ด้าน โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : อ้างถึงในขันแก้ว พรมคำ , 2564)

3.2 แบบสัมภาษณ์ โดยนำประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นคำถามสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม		**ระดับปฏิบัติ**		
		$\overline{X}$	S.D.	**แปลผล**
1	ด้านหลักนิติธรรม (Rule of Laws)	3.77	0.92	มาก
2	ด้านหลักคุณธรรม (Ethics)	3.77	0.92	มาก
3	ด้านหลักความโปร่งใส (Transparency)	3.89	0.88	มาก
4	ด้านหลักการมีส่วนร่วม (Participation)	3.82	0.86	มาก
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ (Accountability)	3.82	0.91	มาก
6	ด้านหลักความคุ้มค่า (Utility)	3.91	0.86	มาก
	โดยรวม	**3.83**	**0.73**	**มาก**

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรมและด้านหลักคุณธรรมตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านหลักนิติธรรม มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรในสถานศึกษายอมรับและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารกระจายอำนาจการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันและไม่เลือกปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านหลักคุณธรรม มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารทำงานอย่างสุจริต ไม่ทำผิดวินัยของวิชาชีพ มีความยุติธรรม ไม่ละเมิดจริยธรรม หรือธรรมเนียมปฏิบัติ โดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับขององค์กร อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านหลักความโปร่งใส มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีนโยบายให้ปรับปรุงระบบและกลไกในการทำงานของสถานศึกษาให้มีความโปร่งใส และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีการวางแผนการปฏิบัติงานและติดตามผลอย่างเป็นระบบและชัดเจน

ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษาและ ผู้บริหารเปิดเผยข้อมูลให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ในชุมชน รับรู้กิจกรรมของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม รับรู้การวางแผนการปฏิบัติงาน

ด้านหลักความรับผิดชอบ มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผู้บริหารมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านหลักความคุ้มค่า มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีกำหนดนโยบายในการรักษา พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยั่งยืน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารกำหนดให้มีการวิเคราะห์ความคุ้มทุน ทุกโครงการ

2. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ได้ผลดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม มีแนวทางพัฒนา คือ การพัฒนาผู้บริหารในการกระจายอำนาจและการพัฒนาบุคลากรทั่วถึงต้องถูกทำอย่างรอบคอบและมีแนวทางที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากรที่เน้นการพัฒนาทั้งทางวิชาการและทักษะการทำงานที่เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงาน เพื่อให้มั่นใจว่ามีการกระจายอำนาจและพัฒนาทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียม ให้โอกาสและส่งเสริมการเรียนรู้ โดยการสร้างโอกาสในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาและฝึกอบรมส่งเสริมการแบ่งปันความรู้ระหว่างบุคลากร การพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรอย่างทั่วถึงต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและใช้แนวทางที่มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างองค์กรที่มีความเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติในการพัฒนา มีการประเมินผลการกระจายอำนาจและการพัฒนาบุคลากรเพื่อปรับปรุงแผนการพัฒนาบุคลากร

ด้านหลักคุณธรรม มีแนวทางพัฒนา คือ การพัฒนาผู้บริหารในการรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร ควรเน้นทั้งด้านวัฒนธรรมองค์กรและการพัฒนาทักษะการรับฟังของผู้บริหารเอง โดยสร้างสร้างช่องทางที่ทำให้บุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นได้ง่าย ให้เวลาและสถานที่สำหรับการพูดคุย ให้ความสำคัญและตอบสนอง แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความคิดเห็น และตอบสนองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและเป็นธรรมในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร

ด้านหลักความโปร่งใส มีแนวทางพัฒนา คือผู้บริหารควรมีการพัฒนาในด้านการวางแผนการปฏิบัติงานและติดตามผลควรเน้นทั้งทักษะทางการทำงานและการวางแผนการปฏิบัติงานพร้อมทั้งการใช้ระบบติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาทักษะการวางแผนให้การฝึกฝนผู้บริหารในทักษะการวางแผนและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ใช้ระบบติดตามผล นำเข้าระบบติดตามผลที่เป็นระบบเพื่อวัดและวิเคราะห์ความก้าวหน้า สร้างกระบวนการทำงาน พัฒนากระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการวางแผนและปฏิบัติ ให้ความสำคัญและตอบสนองต่อผล สร้างวัฒนธรรมที่เน้นความสำคัญต่อการติดตามผลและการปรับปรุง สร้างระบบสื่อสารชัดเจน ให้ข้อมูลที่ชัดเจนและสื่อสารอย่างเปิดเผยเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานและผลการติดตาม เพื่อความชัดเจนและประสิทธิภาพในการทำงาน

ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรม สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในการสร้างโอกาสและการบริหารงาน สร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนในการสร้างโครงสร้างทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและติดตามผลการบริหารงานที่เปิดโอกาสและให้ข้อตอบรับเพื่อปรับปรุงต่อไป

ด้านหลักความรับผิดชอบ มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรฝึกทักษะการเปิดโอกาสการบริหารที่เน้นการเปิดโอกาสและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างสร้างทีมที่มีการผสมผสานของบุคลากรที่มีความหลากหลายในด้านวัย และทักษะที่แตกต่างกัน

เสริมสร้างการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่หลากหลาย สนับสนุนให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นและความเห็นที่แตกต่างโดยไม่กังวล และสร้างมาตรฐานการทำงานที่ส่งเสริมการเคารพและรับรู้ความแตกต่างในความคิด

ด้านหลักความคุ้มค่า มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้บริหารควรมีการพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ความคุ้มทุนของโครงการ ควรเน้นทั้งทักษะในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลที่เน้นการประเมินความคุ้มทุนของโครงการ เช่น การใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล การนำเข้าข้อมูล และการทำการวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ และการใช้เทคโนโลยี ที่มีอยู่เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะเครื่องมือและโปรแกรมที่สามารถช่วยในการประเมินความคุ้มทุน พร้อมทั้งการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนสามารถวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวทางเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความคุ้มทุนและติดตามผลการวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและเรียนรู้ต่อไป

อภิปรายผล

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านหลักนิติธรรมและด้านหลักคุณธรรม

2. การศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ได้ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก บุคลากรในสถานศึกษายอมรับและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยผู้บริหารดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมายไม่ให้ใช้กฎหมายไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และผู้บริหารมีแนวทางในการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการที่ถูกต้องและแจ้งแก่บุคลากรในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับ มะลิพร แดงตะขบ (2558) ที่ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก มีการกำหนดวิธีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของสถานศึกษา ผู้บริหารชี้แจงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับแก่ครู ผู้ปกครอง และ นักเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนตามกฎระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษา กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา และชุมชน มีการว่า กล่าวตักเตือน หรือลงโทษบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือข้อตกลงของสถานศึกษาอย่างเป็นธรรม และเสมอภาค

ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารทำงานอย่างสุจริต ไม่ทำผิดวินัยของวิชาชีพ มีความยุติธรรม ไม่ละเมิดจริยธรรม หรือธรรมเนียมปฏิบัติ โดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย กฎระเบียบ คำสั่งข้อบังคับขององค์กร ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยัน มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและอุทิศตนเพื่อส่วนรวม และผู้บริหารมีความขยันหมั่นเพียร และมีระเบียบวินัย สอดคล้องกับ สิรินญา ศิริประโคน (2561) ที่ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติตนและปลูกฝังให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์สุจริตยึดมั่นในศีลธรรมจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณครู

ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารมีนโยบายให้ปรับปรุงระบบและกลไกในการทำงานของสถานศึกษาให้มีความโปร่งใส ผู้บริหารมีการจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านต่าง ๆ แก่บุคลากรในสถานศึกษาให้ทุกคนทราบอย่างเปิดเผย และผู้บริหารมีการประกาศนโยบายของสถานศึกษาอย่างชัดเจนและเปิดเผย สอดคล้องกับ วารุณี โพธิ์คำ (2562) ที่ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรร-มาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการกระทำตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ มีการติดตามตรวจสอบจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นระยะและต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้บริหารต้องทำการศึกษาติดตามข้อมูลที่ส่งผลต่อบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบของตนเพื่อความโปร่งใส และพร้อมสำหรับการตรวจสอบ เปิดเผยข้อมูลหรือเผยแพร่ข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบ อย่างอันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษาและ ผู้บริหารเปิดเผยข้อมูลให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ในชุมชน รับรู้กิจกรรมของสถานศึกษา ผู้บริหารมีนโยบายให้ศิษย์เก่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา และผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้พัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับ นิตยา คงเกษม (2562) ที่ได้ศึกษา แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก บริหารงานทั่วไปมีความตระหนักและเห็นความสำคัญ ของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน ในการพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน บริหารกิจการนักเรียนโดยให้บุคลากร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ บริหารงานวิชาการ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง บริหารงานบุคคลเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรทางการศึกษา มีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพบุคลากรอย่างทั่วถึง บริหารงานงบประมาณ การเงิน เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตรวจสอบ และ วางแผนการบริหารงบประมาณทุกขั้นตอน

ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผู้บริหารมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันท่วงทีและผู้บริหารตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สุกานดา สุไลมาน (2560) ที่ได้ศึกษา การใช้หลักธรรมาภิบาลของ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารมีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม มุ่งเน้นประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และผู้บริหารมีการกระจายอำนาจตัดสินใจลงสู่ระดับล่าง

ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารมีกำหนดนโยบายในการรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยั่งยืน ผู้บริหารรณรงค์ให้บุคลากรและนักเรียน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและคุ้มค่าที่สุด และผู้บริหารมีนโยบายใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งสถานศึกษา ลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อน โดยยึดคุณภาพของผลงานเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ขันแก้ว พรมคำ (2564) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนแก่ทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคตามความเหมาะสมและความจำเป็น ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบ การใช้วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน และสถานศึกษา มีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตรงกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอย

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปในเขตภาคเหนือ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านที่ควรได้รับการพัฒนาที่สุด คือ ด้านหลักนิติธรรมและด้านหลักคุณธรรม ซึ่งเป็นถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะนำไปประยุกต์หรือปรับใช้ในการบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายและการบริหารจัดการในปัจจุบัน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาการบริหารตามหลักนิติธรรมและด้านหลักคุณธรรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองนโยบายและแผนสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2566). *แผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ.2565-2569.* กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

ขันแก้ว พรมคำ. (2564). *การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย.* บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จุฑามาส นาคปฐม. (2559*). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญาวัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ฐิตินันท์ ดาวศรีและคณะ. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21.* วารสารวิชาการมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 11(1), 60-61.

นรมน ขันตี. (2561). *การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดชลบุรี ระยองและตราด.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

นิตยา คงเกษม. (2562*). แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1.* บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พงษ์พิพัฒน์ นารินรักษ์. (2563). *ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผล โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23.* บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มะลิพร แดงตะขบ. (2558). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาฉกรรจ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1.* บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

วารุณี โพธิ์คำ. (2563). *การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า.* วารสารบัณฑิตศึกษา มรภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 5(1), 53.

ศุภณัฐ กุมภาว์. (2563). *การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สิชล เพิ่มพูน. (2560). *การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สิรินญา ศิริประโคน. (2561). *การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.

สุกานดา สไลมาน. (2560). *การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร.* บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

